

तथ्याङ्कीय क्षति

सन् १९७१ देखि २००८ सम्म विपद्बाट भएको तथ्याङ्कीय क्षति

विपद् जोखिम
न्यूनीकरण
सन्दर्भ सामाग्री

जिल्ला	डाटा कार्ड	मानवीय क्षति		प्रभावित	भवनको क्षति	
		मृत्यु	घाइते		पूर्ण क्षति	आंशिक क्षति
अछाम	१३१	६२७	९७	२१३७९३	२९९	४३
अर्घाखाँची	९५	१४५	३१६	३१५७४	६९७	७६८
बागलुङ	१९५	४२२	१८१	५९,३६०	९६४	२७६
बैतडी	१०८	३३१	१,६६९	२४,५०७	१,४२६	२,०१८
बझाङ	७९	२८१	३०	१३,०५३	६,५१६	८,६२२
बाजुरा	१३०	४६०	५४	२३,६३१	४२१	७४
बाँके	३४४	१,०२२	७६३	८७,९३३	५,३४७	५४४
बारा	२७६	२२३	६७३	१०९,९४१	१,७०४	४१५
बर्दिया	१७०	१९८	४८४	२७,१५२	८,८७१	९,१५६
भक्तपुर	२१८	७६	२००	१३,३४३	६५७	१,६७४
भोजपुर	१३०	२१९	७४९	८१,३५४	१,७९१	४,७८५
चितवन	२८०	४१९	५,५९२	१९२,५१५	५,१६०	९५३
डडेलधुरा	८६	५५	१९२	७,३३१	९५	१३२
दैलेख	१६८	४८५	१५४	७,७४७	३८९	१३६
दाङ	३७२	४८३	५५१	५५,२११	१,६८३	३६१
दार्चुला	११३	१९३	१३४	२,८६१	४,३०७	२,८८५
धादिङ	३१५	४५०	५३५	२५,१७१	१,६३६	६८५
धनकुटा	१४०	२१९	१,२४७	७,४८५	३,८३१	५,४४६
धनुषा	३८८	६६०	९७६	४२४,१८०	९,१७९	९,१४८
दोलखा	१८२	३१६	५९०	१८,५०४	७२२	१,५८१
डोल्पा	७२	३२८	६८	८२०	३९	०
डोटी	१८५	७८४	२२५०	३२५४८	१५१	१८४
गोरखा	१७०	४२१	६९६	३७५८५	७२९	४५
गुल्मी	१३५	२७४	८८	६७२२	४४४	२९८
हुम्ला	१५०	३९१	८९	१०९८०	१३२	७७
इलाम	१६५	२३३	१४९६	४०३८	१००३	३०५६
जाजरकोट	१२४	४९०	२५०	१४२४७	६०४	३४२
झापा	६०१	५७०	१३६३	५००३०	५१३२	७८३
जुम्ला	१३८	४०८	२४२	४६०८२	२२४	१५६
कैलाली	३६३	१०५६	८९३	६६९९६	२२६५	४४७
कालीकोट	११९	६०४	१५३	४७०३	८५	२४७
कञ्चनपुर	२२३	२८१	४९६८	३०८५३	८४८	५६६
कपिलवस्तु	१६३	२७४	३०८	३६६२३	५५४०	२४२
कास्की	३५५	३६९	२४१	७,३२९	४४९	२४९
काठमाडौं	६७३	४०४	८२८	८,२३५	५१८	७९५
काभ्रे	३२९	३०३	१,०९९	३०,१०५	२,८२६	१,१५०
खोटाङ	१११	२५४	५४९	१३,४३७	३,१७१	६,१७५

जिल्ला	डाटा कार्ड	मानवीय क्षति		प्रभावित	भवनको क्षति	
		मृत्यु	घाइते		पूर्ण क्षति	आंशिक क्षति
ललितपुर	२६९	१९८	१६७	३,३६६	८४८	३७०
लमजुङ	१५५	१६१	७४	११,७८६	४६८	१२७
महोत्तरी	३५५	४३३	१,३०५	५,४८,०७५	९,०७३	६,१४४
मकवानपुर	४७३	९४६	५७१	१,०१,७१६	३,६३८	२,८४४
मनाङ	४६	७८	१५	८०८	४१	४
मोरङ	६५१	८३५	२०६१	८७०५३	३५५५	४०३८
मुगु	७२	३३६	७८	३२४९	२६४	६७
मुस्ताङ	४८	४०	२५	२२७८	१२१	४
म्याग्दी	१३८	२२५	४०३	१८०३६	२६४	१२८
नवलपरासी	३२२	३०१	८९३	७६४४३	४५९३	१७०६
नुवाकोट	२३२	२७१	५६७	८६५३	३६६	११७
ओखलढुङ्गा	१२५	२११	२५३	७९७९	२२२४	१३८२
पाल्पा	१९४	३०४	९५१	५६४८४	८९५	४३४
पाँचथर	१४५	१८९	८३४	९,६५८	१,४९८	३,४८६
पर्वत	१७५	८८	४७६	६९,८१६	३८४	१४५
पर्सा	२३२	२३५	३,१९४	३,७१,९४२	३,४२३	३८०
प्युठान	१०००	२४७	६१८	२,०७७	३६८	६६
रामेछाप	२१४	२२३	५९४	२३,३२८	१,६६६	३,०६३
रसुवा	११२	३७४	२२	४,१९१	२५२	१३९
रौतहट	३४३	६५५	५७४	३,९३,०६६	५,९१५	१३,९६९
रोल्पा	८४	२२७	२०६	४,९३८	४२९	११
रुकुम	१२१	३६६	१४९	१३,७०५	७६१	४९६
रुपन्देही	२९२	५०१	१,०६४	५१,५९१	४,२०७	१,३०१
सल्यान	१२९	२०८	४५०	३,२४२	२४९	७४
सङ्खुवासभा	२१०	२४५	४७३	१७,२५१	१,०८८	१,५८२
सप्तरी	५३९	८३१	५४५	४,३२,०७५	२५,५४२	२,८०३
सर्लाही	३३८	९९७	७६९	४,५६,४९८	१४,४५१	१५,४९२
सिन्धुली	२९०	४६७	७१४	१,६४,६१२	४,०५९	२,९५७
सिन्धुपलाञ्चोक	३१४	६६२	८६६	९६,४९१	१,३९५	६२१
सिराहा	३२८	३७६	३७९	६८,८५९	९,७५९	३,२६०
सोलुखुम्बु	१२३	१६४	५१५	१३,९८४	५४५	९५
सुनसरी	४७९	५३१	२,९११	२,५८,५७७	१४,९२३	९,१९५
सुर्खेत	८१	११२	२३	४,३८५	१०५	२१०
स्याङ्जा	३०९	३८८	२५८	३२,९८९	१,६६६	९३९
तनहुँ	२५३	२५३	३६६	८६,५०१	७९३	६४७
ताप्लेजुङ	२३०	२७६	३६२	२३,५०३	६१८	५७५
तेह्रथुम	९९	१२७	१९४	१०,९२०	१,५७४	२,५२३
उदयपुर	२६३	३२९	७४४	७५८४५	४३६७	३८५४
जम्मा	१६,८७९	२८१३८	५५,४३१	५,४४३,९४९	२०६,२४२	१४९,७६२

स्रोत : नेपाल डिसिस्त्रिभ्युटार डाटाबेस, २००९, एनसेट

विपदबाट भएको तथ्याङ्कीय क्षति

विपद जोखिम
न्यूनीकरण
सन्दर्भ सामाग्री

नेपालमा विभिन्न प्रकारका विपद्का कारण सन् २००१ देखि २००८ को ८ वर्षमा भएको क्षतिको तथ्याङ्कीय विश्लेषणबाट पनि हाम्रो यथार्थ अवस्था स्पष्ट पाइन्छ

क्षति/वर्ष	२००१	२००२	२००३	२००४	२००५	२००६	२००७	२००८	जम्मा
मृत्यु	३९४	४१८	४६१	३१०	१९२	२२१	३२२	१७१	
बेपत्ता	९५	४५	२१	५८	११	२०	१८९	६	
घाइते	१८१	१३४	२८७	१६०	२२०	१५०	१८६	५५	
प्रभावित परिवार	२६,३०३	१६,०५४	४०,४८६	११,७३०	१६,९९७	४,२७३	१,२९,६४९	२१,६००	
घरपालुवा जनावर	९४७	६६७	२,१२६	१,१२५	९०५	७२७	२२,१४०	७,०६६	
पूर्ण क्षतिग्रस्त घर	८,५४०	४,५९६	१५,६३२	६,४५८	३,६८१	३,१५५	१३,६५५	१३,८६४	
आंशिक क्षतिग्रस्त घर	७००	१,६६४	४,२०४	३६१	१,१३७	१३	२८,०४१	१,२२८	
खेतीयोग्य भूमि (हेक्टरमा)	५२०			१०२५			४,०२९	२१,०१६	
आर्थिक क्षति (रूपैयाँ हजारमा)	१,२८,६९,६४०	५,३९,८७५	४२,७६,१६६	९,८९,९०९	३,४१,०९५	३,८१,९६९	२२,३०,८६७	१,६३,३२३	

स्रोत : गृह मन्त्रालय

नेपालको भूकम्पीय पीडा अफ विकराल

१९९० साल माघ २ गते र २०४५ साल भदौ ४ गते नेपालमा विनाशकारी भूकम्प गए । बीचमा स-साना भूकम्पले क्षति नपुऱ्याएका होइनन् । १९९० सालपछि गएका भूकम्प र त्यसले पुऱ्याएको क्षति :

क्षति/वर्ष	१९९०	२०२३	२०३७	२०४५
भूकम्पको क्षमता (रिक्टर स्केल)	८.४			६.६
भूकम्प गएको क्षेत्र	भारत र नेपाल	सुदूर पश्चिम	सुदूर पश्चिम	पूर्वी नेपाल
बढी क्षति भएको क्षेत्र	काठमाडौं	दार्चुला, बैतडी, बझाङ	दार्चुला, बैतडी, बझाङ	सुनसरीको धरान
मृत्यु	८,५९९	१४	१०३	७२१
घर/पाटी/पौवा आदिमा भएको क्षति	२,०७,७४०	अप्राप्त	अप्राप्त	६५,०००

स्रोत : भूकम्प प्रविधि राष्ट्रिय समाज

नेपालमा गएका यी भूकम्प र त्यसपछि उत्पन्न अवस्था तथा यससम्बन्धमा गरिएका अध्ययनबाट प्राप्त प्रमुख सिकाई निम्नानुसार छन् :

- भूकम्प नियमित रूपमा भइरहने प्रकोपको घटना होइन । यद्यपि, विज्ञहरूकाअनुसार नेपालमा हरेक एक सय वर्षको अवधिमा महाभूकम्प जाने गरेको छ । नियमित रूपमा हुने बाढी, पहिरो, आगलागी, महामारीजस्ता प्रकोपका घटनाबाट उत्पन्न हुने विपद्को जस्तै भूकम्प नियमित रूपमा जाँदैन ।
- भूकम्प लामो समयको अन्तरालमा गए पनि यसले पुऱ्याउने क्षति भयावह हुन्छ र जनधनको क्षति अकल्पनीय हुनसक्छ ।
- भूकम्प कहिले जान्छ भन्ने जानकारी कसैले पनि प्राप्त गर्न सक्दैन र भूकम्प ज्यादै छोटो समय जान्छ । छोटो समय गए पनि यसबाट विकासका अधिकांश संरचना क्षतिग्रस्त हुन्छन् । भूकम्पले आफ्नै मानिस मार्दैन तर मानिसले बनाएका संरचना भत्किँदा त्यसमा परेर मानवीय क्षति हुन्छ ।
- भूकम्पबाट क्षति धेरै हुने हुँदा पुनःस्थापन तथा पुनर्निर्माणमा ठूलो खर्च लाग्छ र समय पनि धेरै लाग्छ ।